

ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ЦІННОСТЕЙ ДОБРОДІЯННЯ У ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ

Багатогранність освітніх процесів, що відбуваються в системі освіти України, зумовлюють посилення вимог до підготовки дітей, позбавлених батьківського піклування. Досліджуючи процес формування цінностей у дітей, позбавлених батьківського піклування, зазначимо, що в реальному житті нашого суспільства наступив саме той період, коли необхідно усвідомити те, що проблема розвитку та становлення моральної особистості нині є досить актуальною. В умовах сьогодення відбувається переоцінка цінностей в суспільстві. З огляду на це зауважимо, що гуманні та демократичні відносини між людьми в усіх сферах життя, питання морального виховання, виходять на одне із перших місць в системі підготовки дітей, позбавлених батьківського піклування.

У нормативно-правових документах наголошено, що діти, позбавлені батьківського піклування – це діти, які залишилися без піклування батьків у зв'язку з позбавленням їх батьківських прав, відібранням у батьків без позбавлення батьківських прав, визнанням батьків безвісно відсутніми або недієздатними, оголошенням їх померлими, відбуванням покарання в місцях позбавлення волі та перебуванням їх під вартою на час слідства, розшуком їх органами Національної поліції, пов'язаним з ухиленням від сплати аліментів

та відсутністю відомостей про їх місцезнаходження, тривалою хворобою батьків, яка перешкоджає їм виконувати свої батьківські обов'язки, а також діти, розлучені із сім'єю, підкинуті діти, батьки яких невідомі, діти, від яких відмовилися батьки, та безпритульні діти [2].

Згідно з науковими джерелами, однією із найважливіших категорій педагогічної етики є моральний обов'язок особистості. Відповідно до цього, обов'язок – показник рівня свідомості особистості вчителя щодо виконання суспільних потреб, а також запитів та прагнень дітей, позбавлених батьківського піклування. Так, недооцінка моральних цінностей вчителем та соціальним педагогом у дітей, позбавлених батьківського піклування, може призвести суспільство до ворожнечі та конфронтації. За таких обставин постають нові цілі й завдання в створенні необхідних умов, за яких може розвинутися активний громадянин сучасного суспільства. Так, для розвитку творчої, пізнавальної діяльності дітей, позбавлених батьківського піклування, вчителю та соціальному педагогу необхідно створювати особливі умови на уроці та позакласному занятті. Одним з ефективних шляхів розв'язання цієї проблеми є впровадження інтерактивного навчання та виховання дітей, позбавлених батьківського піклування.

На підставі всебічної рефлексії наукової літератури й реального практичного досвіду підсумовано, що інтерактивне навчання дітей – спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, що має конкретну мету – створити комфортні умови навчання, за яких кожен учень відчуває свою успішність та інтелектуальну спроможність [3].

З огляду на це інтерактивне навчання та виховання суттєво стимулює пізнавальну діяльність дітей, позбавлених батьківського піклування, та сприяє формуванню у них цінностей добродіяння: оволодінню знаннями з системи цінностей добродіяння; удосконаленню критичного мислення; зростанню впевненості у власних силах творити добро; розвитку самостійності; утвердженню позитивної «Я-концепції»; посиленню креативності; оптимізації організаторських та волонтерських здібностей;

створенню атмосфери співпраці та ефективної взаємодії; зростанню успішності. Згідно з науковими джерелами, соціальний педагог та вчитель нової формації повинен використовувати такі форми й методи навчання і виховання дітей, позбавлених батьківського піклування, як: проблемні лекції, тематичні дискусії, проблемні семінари, «круглий стіл», науково-практичні семінари, ігрове моделювання, дидактичні ігри, тренінги, «мозковий штурм». Посутня роль під час використання активних форм та методів навчання та виховання належить науковому аналізу фактів і результатам навчання дітей, позбавлених батьківського піклування. Аналіз педагогічних праць засвідчує, що, обираючи методи навчання та виховання дітей, позбавлених батьківського піклування, необхідно проаналізувати зміст навчального матеріалу та застосовувати активні методи там, де особливо дієво можуть виявитися творче мислення дітей, їхні пізнавальні здібності та вміння адаптуватися в реальній діяльності.

Досліджуючи організацію добродійної діяльності дітей, І. І. Гавриш з'ясувала, що ефективна система добродійної діяльності стимулює вихованців до оволодіння культурою взаємин та включає в себе підсистеми – ігрову, пізнавальну, комунікативну, трудову та художню діяльності. Згідно з поглядами науковця, така різноманітність діяльнісних сфер є обов'язковою передумовою створення сприятливого середовища для формування основ культури взаємин, яка відрізняється від інших видів діяльності дітей тим, що здійснюється відповідно до їх потреб, з метою отримання задоволення, й повністю залежить від внутрішнього спрямування та бажань людини. Вивчення й узагальнення соціально-педагогічної літератури дає підстави стверджувати, що основою виховної роботи з розвитку цінностей добродіяння у дітей, позбавлених батьківського піклування, є активізація формування таких рис особистості дитини, як: духовність, моральність, совість, співпереживання, доброзичливість, любов до Батьківщини та рідного краю [1].

У зв'язку із цим слід зазначити, що для виховання та навчання дітей, позбавлених батьківського піклування, необхідно також підвищувати роль виховних закладів, зокрема, бібліотек для дітей у формуванні особистості дитини на засадах християнської моралі, етики та духовності. Аналіз практичного досвіду засвідчує, що у проведенні виховного заходу, спрямованого на формування цінностей добродіяння у дітей, позбавлених батьківського піклування, у центрі уваги повинна бути дитина та її проблеми, світоглядні принципи та переконання. Унаслідок опрацювання наукових джерел виокремлено систему добродійної діяльності, яка ґрунтується на сукупності морально-етичних якостей, що визначають особливості взаємодії учнів. Необхідно також зауважити, що в системі добродійної діяльності дітей, розкриваються широкі можливості для: вироблення свідомого ставлення до людини, як вищої цінності; виховання добродійності, як основоположної якості; розвитку потреби у свідомій добродійній діяльності; виховання почуття за здійсненні вчинки; формування готовності до взаємодії в умовах добродійної діяльності.

Отже, вивчення й теоретичне обґрунтування проблеми формування цінностей добродіяння у дітей, позбавлених батьківського піклування, спонукають до висновку про те, що комплексний підхід є основним в розв'язанні даної проблеми. Крім того, комплексний підхід передбачає концентрацію змісту, методів, форм освітньо-виховної роботи з дітьми, які позбавлені батьківського піклування, навколо ціннісно-сміслових домінант.

Література:

1. Гавриш І. І. Забезпечення системності в організації добродійної діяльності як передумова виховання культури взаємин молодших школярів : *Молодий вчений*. 2015. С. 22-26.
2. Заверико Н. В. Соціальна педагогіка : навч. посіб. Київ, : 2011. 240 с.
3. Іздебська В. Ціннісні орієнтації особистості в контексті духовного світу студентства : *Рідна школа*. 2002. С. 17-19.